

TORSK OG BLANDET BUNNFISKE I NORDSJØEN

Torsk på vei mot utryddelse

Torskebestanden i Atlanterhavet har vært under et enormt press i årtier. Det best kjente tilfellet av en kollaps av en torskebestand er uten tvil kollapsen av bestanden på Grand Banks utenfor Canada i år 1992, som resulterte i at 40.000 kanadiske fiskere mistet jobben.¹

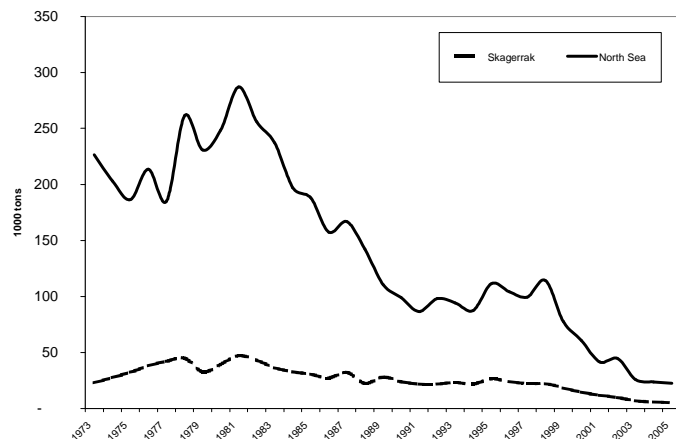
Situasjonen er nå på samme vis ustabil for torskebestandene på øst siden av Atlanterhavet – de fleste bestandene her er allerede overfisket, og det er veldig få av bestandene som man fortsatt kan få tilfredsstillende mengder med fisk fra. Nordsjøtorsken, inkludert Skagerrak torsken, er spesielt ille ute.²

Den sammenlagte fangsten i disse to områdene har sunket fra over 300.000 tonn per år sent på 70-tallet og tidlig på 80-tallet, til rundt 30.000 tonn per år de siste årene.

2005 markerte den laveste totale fangsten i disse områdene noensinne, med 28.000 tonn.³ Dette kom som et resultat av at den gytende torskebestanden har sunket dramatisk. Fra å ligge på 250.000 tonn tidlig på 70-tallet, har den sunket til under 50.000 tonn siden år 2000. Som en konsekvens av dette, måtte det internasjonale råd for havforskning (ICES) konkludere med at bestanden var overfisket og at den ikke ble fangstet på en bærekraftig måte. På grunnlag av dette, har ICES hvert år siden 2003 anbefalt at det ikke skal gis ut kvoter til å fiske i disse områdene.

Dessverre er det slik at like regelmessig som ICES har anbefalt full stopp i fiskingen, eller at det skulle fangstes så lite som mulig, har EU ignorert rådet. De siste par årene har den kombinerte kvoten for disse to områdene blitt satt mellom 20.000 og 50.000 tonn.

En av grunnene til at EU har valgt å ignorere rådet fra ICES, er at de står ovenfor et dilemma i det at torsken fiskes innenfor kategorien “blandet bunnfiske”. Bortsett fra

Torsk fanget i Nordsjøen og Skagerrak fra 1973 til 2005 (ICES data)

¹ When fishing grounds are closed, MPA NEWS Vol. 5, No. 2 August 2003 (<http://depts.washington.edu/mpanews/MPA44.htm>)

² See, e.g., ICES stock advice October 2006 on Cod in sub area IV (North Sea), Division VIIId (Eastern Channel), and Division IIIa (Skagerrak)

³ ICES catch statistics via FishStat

garnfiske, blir det ikke lenger fisket direkte etter torsk i verken Skagerrak eller Nordsjøen.

I dag er torsken en av de artene som blir fisket ved hjelp av bunntåling, som går etter all fisk og skalldyr egnet for menneskelig forbruk – inkluderende tunge, rødspette, andre hvitfiskarter og sjøkrepsen (*Nephrops norvegicus*). Å innføre et kvotestopp krever at det innføres full stopp på all bunntåling som tar torsk.

ICES råd angående torskekvote og torskekvoten bestemt av EU⁴

År	ICES råd		Agreed Total Allowable Catch (TAC)	
	Skagerrak	Nordsjøen	Skagerrak	Nordsjøen
2001	Lavest mulige fangst	Lavest mulige fangst	7.0	48.6
2002	Lavest mulige fangst	Lavest mulige fangst	7.1	49.3
2003	0	0	3.9	27.3
2004	0	0	3.9	27.3
2005	0	0	3.9	27.3
2006	0	0	3.3	23.2
2007	0	0	2.9	19.9

(Tall står for tusen tonn)

Torsk som fiskemål

Fisking etter torsk fra danske fartøy blir hovedsakelig gjort gjennom direkte fisking etter torsk via trål i et blandet bunnfiske. Totalt sett fangstet danske fartøy fra alle områder 28948 tonn i 2005. Den totale fangsten ble supplert med 12072 tonn av utenlandske fartøy. Den danske fangsten av torsk i Nordsjøen og Skagerrak er listet opp etter metode i boksen under.

Torsk fanget av danske fartøy i 2005

- **Nordsjøen: 6 288 tonn**
- 1958 tonn fisket av trålere og 4330 tonn fisket på annet vis.
- **Skagerrak: 3 020 tonn**
- 1344 tonn fisket av trålere og 1674 tonn fisket på annet vis.

⁴ EU Commission (http://ec.europa.eu/fisheries/publications/maps_en.htm) & ICES ADVICE 2006, Report of the ICES Advisory Committee on Fishery Management, Advisory Committee on the Marine Environment and Advisory Committee on Ecosystems, 2006, Book 6 North Sea

Danmark var i 2005 den nest største fiskenasjonen i Nordsjøen (ICES område IV) og sto for 26% av den totale fangsten av torsk. De andre store nasjonene var Storbritannia (33%) og Norge (12%). Skagerrak torsk blir nesten uten unntak kun fisket av Danmark.

Blandet fiske

Bunnfiske beregnet for menneskelig forbruk peiler seg som regel enten inn på en blanding av forskjellige bunnfiskarter (torsk, hyse, kolmule), en blanding av flatfiskarter (rødspette og tunge) med en bifangst av bunnfisk, eller sjøkrepsen med en bifangst av både bunnfisk og flatfisk.⁵

Fiskebankene hvor trålingen finner sted, variere fra år til år og sesongene og er avhengig av hvor den jaktete arten befinner seg. Ettersom torsk lever spredt utover havbunnen, risikerer både ung og voksen fisk og bli fanget i de forskjellige trålene.⁶

Hvorfor er blandet fiske et problem?

Torskekvotene blir som regel fisket ferdig lenge før kvotene vedrørende de andre fiskeartene er oppfylt. Fiskerne fortsetter å fange torsk når de fortsetter å fiske, og ettersom de ikke har lov til å lande denne torsken, blir den enten dumpet overbord eller landet ulovlig.

Et annet problem er den eventuelle fangsten av ung torsk. Fiskere har ikke lov til å lande denne torsken, og den blir derfor dumpet. Dette har stor innvirkning på arten, spesielt i år med masse ung torsk. Dette er et stort problem, spesielt i de fleste av *Nephrops* fiskerierne, hvor de små nettmaskene fører til store mengder bifangst av ung torsk⁷. Det forekommer også bifangst når det bunnfiskes etter andre bunnfiskarter⁸.

Når torsk først har kommet opp på dekk, kan de ikke lenger overleve i vannet. Derfor står dumpet torsk, som ikke blir landet eller trukket fra kvoten, for en stor dødelighet i torskebestanden, en bestand som allerede lider etter år med overfiske.

Redskap brukt i blandet bunnfiske

I løpet av de siste par årene har det vært en økende bekymring for nedgangen i torskebestanden i Nordsjøen, og forskjellige tekniske løsninger har blitt introdusert for å få bukt med problemet. Før å reversere dødeligheten hos torsk, har EU økt den lovlige vidden på garnmasker til 120 med mer i blandet bunnfiske som er ment for menneskelig forbruk.⁹ Denne restriksjonen har ikke hatt ønsket effekt. Dette kan delvis forklares ved en omfordeling av fiskingen til blandet bunnfiske til mindre fiskerier hvor en mindre maskevidde er tillatt og hvor grensen på hvor mange dager det kan fiskes til sjøs er lavere. Det har vært et tydelig skift i *Nephrops* fiskerier, hvor de har begynt å bruke nett

---

⁵ ICES WGNSSK report 2006, page 69

⁶ ICES WGNSSK Report 2006 page 852

⁷ ICES advice on *Nephrops* Oct. 2006

⁸ ICES WGNSSK Report 2006 section 14

⁹ Commission Regulation EC 2056/2001

med en maskevidde på 70 og 90 mm. Fiskefartøy som går etter *Nephrops* har lov til å ferdes flere dager til sjøs, sammenlignet med andre bunnfiskeriene som må bruke garn med større maskevidde.¹⁰ Det har blitt bevist at bifangsten av torsk i disse *Nephrops* fiskeriene er betydelig, og ICES ser på bifangst av torsk som et stort problem hos *Nephrops* fiskeriene, inkludert det i Skagerrak.¹¹

Problemet med den nåværende fiskeriforvaltningen er at den prøver å håndtere hver art individuelt, men, som man kan se ovenfor, er dette ikke mulig. Det å fiske etter en art påvirker tydelig de andre artene, og kvotene kan derfor ikke settes separat for hver art som det gjøres i dag.

Marine verneområder – nøkkelen for å redde torsken

For å redde torsken og andre bunnfiskarter fra kommersiell utryddelse og forsikre overlevelsen av fiskerisamfunnene på lang sikt, må det en radikal forandring til i hvordan vi forvalter havet.

Innføring av et kvotesystem for torsk på linje med det ICES oppfordrer må bli introdusert som et nødtiltak, men vil ikke i seg selv være tilstrekkelig nok til å kunne garantere en sunn og frisk torskebestand i fremtiden, siden torsken ikke kan bli behandlet alene uten å ta resten av økosystemet i betraktning. Den nåværende forvaltningen, som er basert på forvaltning av enkeltstående bestander i regi av Europas Felles Fiskeripolitikk, har mislyktes. For å kunne reetablere torskebestandene og gjenoppbygge biomangfoldet i Europas hav, må beskyttelsen av det marine miljøet som en helhet være målet når det forvaltes.

Nedgangen i torskebestanden er symptomatisk med en større havkrise verden over. Torskens bortgang kan komme til å ha uforutsette ringvirkninger på andre arter og omvendt. Havets økosystemer er kompliserte og på langt nær forståtte, så bortgangen av en art kan lede til en vesentlig større kollaps. For å forsikre oss om at hele økosystemet forblir sunt, må vi iverksette en økosystemtilnærming basert på forsiktighet.

Dette vil i praksis si at det er et behov for etableringen av et nettverk av store, beskyttede marine verneområder som ved hjelp av en rekke tiltak sørger for at fiske og andre aktiviteter i nærliggende områder blir forvaltet på en bærekraftig måte. De andre tiltakene vil inkludere eliminasjonen av IUU-fiske som et første skritt, og utfasing av destruktivt fiskeredskap.

Marine verneområder er nødvendige for implementeringen av et system for økosystembasert forvaltning. Marine verneområder, som tilsvarer nasjonalparker på land, vil beskytte sårbare arter og økosystemer, gi ødelagte økosystemer en sjanse til å komme

---

¹⁰ ICES WGNSSK Report page 77

¹¹ ICES WGNSSK, section 3

seg igjen og gi viktige referansepunkt for å måle hvorvidt tiltakene utenfor området har den ønskede virkning.

Det har tidligere vært mange områder utenfor rekkevidden til mennesker som fungerte som naturlige tilfluktsteder, men ettersom ny teknologi utvikles forsvinner disse. Ved å beskytte gyteplassene og andre nøkkelområder, kan torsk og andre fiskebestander få en sjanse til å reetablere seg, noe som igjen vil føre til større fangster utenfor disse områdene.

I år vil miljøvernministere fra EU ha muligheten til å få disse tiltakene på banen ved å forsikre seg om at den nye Europeiske marine lovverket som blir utviklet inkluderer provisjoner til å etablere et nettverk av marine verneområder.

Greenpeace krever at 40 % av Nordsjøen blir utpekt til marine verneområde.